

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton.

Előfizetési ár: egész évre 14 korona, fél-
évre 7 korona. Egyes szám ára 30 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Debreczen, Kollégium;
ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

A gyermek.

Az emberi élet teljessé és tökéletessé akkor lesz, ha tartalmat s jelentőséget ad annak a cél magasztossága! Mi lehet annál emberhez méltóbb életcél, mint a vágyak, törekvések, kitartó munkaszeretet tüzeiben edzeni meg azt az örökkévaló szilárd akaratot, hogy az élet folytonosságát s a tökéletesedés dicső eszményét isteni lélektől lelkesítve, ernyedetlenül szolgálja?!...

Már a kezdet kezdetén, midőn a családi élet kötelekei szinte ösztönszerű hatalommal fonódtak az ősember lényé köré, a barlangélet homályos légkörén átcsillámlik az állatiasságából kivetkőzött szülei szeretet fénye s ott az óvilág küszöbén már úgy jelen meg az ember, mint aki összes erejével szolgál oltalmul a gyöngének, a tehetetlenek! A legelső lépcsőfok az állatvilágból az embervilágig a kicsinynek a gyöngének, a gyermeknek az a dajkálkodó szeretete, mely a testi szükségletek határain túl egy új világ virányos mezején igyekszik a gyermek számára megszerezni a romolhatatlan boldogság előfeltételeit.

Mióta szülei kebel melengeti a gyermek harmatgyöngé tagjait, mindig úgy volt s úgy lesz, hogy a testi vágyak kielégítésének a tudata még nem megnyugtató s felemelő az öntudat fényétől sugárzó szülőkre nézve: a szülevé magasztosult embernek az az egyetlen dicsékedése, hogy gyermekeiben él olyan életet, mely neki halhatatlanságot s a körülte zajló világnak pedig anyagi s erkölcsi megerősödést biztosít!

A család s az egymást megértő családok szövetkezése, tömörülése a történeti idők folyamán erre vet élénk világot!

A gyermek életének, erkölcsi jelentőségének a tudata már az óvilágban is kristályos kifejezést nyert a szülei lélek előtt a műveltség

magasabb fokain; de legragyogóbb fenségében Krisztus tanítása nyomán tárul fel az a világ, hogy úgy él a gyermek, mint a földi s a lelki ország leendő polgára!

Mi a keresztyénség ölen megerősödött s sokra hivatott magyarok ezer esztendő vihara közt is ezt a felemelő hitet ápoljuk a családi tüzhelynél! A magyar család s ennek ragyogó koronája: a magyar szüle ezért áldozta egész életét, ezért hullatta bőven piros vércseppjeit s ezért munkált hulló verejték között, hogy a gyermek testestől-lelkestől nőjön hozzá ahoz a talpalattnyi földhöz, melyet Istenkéz jelölt ki a magyarnak magasztos erkölcsi s anyagi célok megvalósítása végett! Nekünk mint általában minden fejlődni s tökéletesedni vágyó nemzetnek szent kötelességeink vannak gyermekeinkkel szemben!

Fájdalom, hogy éppen az emberi s nemzeti haladás legizgalmasabb korszakában, a vértől pirosuló XX. században a gyermek élete, jelentőségének a tudata sok szülei kebelben halványulni kezd s így a gyermekápolás, nevelés kötelességének a teljesítése is sokszor fogyatékos!

Az egyes családok életére ráboruló ősi titokzatosság leplét fellebbenteni még mindig nem lehet s így a gyermekeket körülvevő kóros jelenségek okát is csak külső körülmények folytán állapíthatjuk meg!

Minden okok között első helyen áll a családi életet erősen ostromló anyagi boldogulás, a gazdagodás kérdése!

Ahol a szertelen vagyongyűjtés szelleme lobogtatja a családi élet tüzeit, ott a gyermek csak addig áldás, míg kevés azoknak a száma, kik a vérség jogánál fogva tartanak igényt a szülei vagyona.

Egyes szülők meggyőződése szerint ott alakulhat ki a legtökéletesebb családi élet, hol erős anyagi alapon nyugszik a gyermek jövője!

Ezért nyert már rettenetes létjogot szintiszta magyar vidékeken az egygyermek rendszer s ezért kell a magyar nemzeti birodalom vezetőinek megkondítani minden kebelben azt a lélekharangot, mely átható hangon sírja, panaszolja, hogy szűk látkörű, anyagias gondolkozás folytán veszélyben a haza!...

Más családoknál pedig a kényelem, az élet zavartalanságának a vágya, a testi hiúságnak való hódolás s igen sok helyen a megélhetés nehéz gondjátóli félelem mind oly tényezőkké válnak, melyek jelentősége abban merül ki... apasztani, ha mindjárt tiltott eszközökkel is a családi örömök: a gyermekek számát! Fájdalom, hogy ehhez a szentségtelen célhoz a meggondolatlan s hivatásukról elfelejtkezett szülők itt-ott jól megfizetett segítőkészet nyernek!

Kimondhatjuk tehát, minden elfogultság nélkül, hogy igen sok jó magyar családban önző anyagi érdekek viharzúgása morajlik s ebbe bele vész örökre a gyermeki csengő kacagás s családi reménység!

Nálunk pedig testvérnélküli magyaroknál a család érdeke, jövője egy a nemzet érdekével, jövőjével! Mint gyümölcstermő fa erőteljes gyökereit, úgy bocsátja le nemzetünk élete szívó szerveit a családi élet ősi talajába!

Különösen most, az öldöklő szenvedélyek tombolásának az idején hány család köteleke lazult meg, mely a nemzet testéhez fonódott, a hősi halálozások gyakori esete folytán!?

A nemzet számára hány család lesz kihalttá, terméketlen talajjá, hol pedig lüktetni kellene annak az erőteljes életnek, mely a magyarságnak újabb ezredéves munkára ad fenséges jogot?

Feldúlt, porba döntött családok kebeléből felsír a mélységes keserv, a kimondhatatlan veszteség fájó érzete; sötét ür támad a családi tűzhelyek körül, melybe napról-napra megsemmisülve hull a család, a társadalom, a nemzet letépett virága, elvérzett ifjúsága!...

Nemzetünk nagy veszteségei honnan kárpótoltatnak; az apadó öserő tiszta forrásai hol találhatóak?!

Ott, hol ezer év fergetegében is erős és szilárd volt a magyar, a termékeny családi életben! Nemzetünk fennmaradása, dicsősége, megérdemelt halhatatlansága függ attól, hogy tudják-e magukat azonosítani a magyar szülők a nemzet érdekeivel s le tudnak-e mondani kényelem, nyugalom s gondtalan élvágyról csak azért, hogy gazdag, erőteljes, hatalmas legyen a haza!?...

Ha igen... akkor a családi élet egén egymás után fognak kigyúlni azok a fényes csillagok, melyek megszapordott családi örömökről s reményteljes gyermekekről tanúskodnak s minden lehető áldozatot meghozni dicsősége lesz annak a szülőnek, ki boldog, tökéletes életet csak egy folyton erősödő nemzet kebelén élhet.

Ha pedig a gyermekekben nem akarjuk s nem óhajtjuk megtestesülve látni azt a magasztos életcélt, melynek tovább hű munkálásától függ egy újabb ezerszázados dicsőséges előre haladása, akkor könnyelműen azok közé állunk, kik minden lelkifurdalás nélkül saját kezükkel ássák meg hazájuk sírját!

Nyelvében s gyermekeiben él a nemzet!

Melkó István.

Egyház

Egyházmegyei közgyűlések.

Az alsószabolcs—hajduvidéki református egyházmegye közgyűlése.

— Gondnoki installáció 1917 április 18. —

Közgyűlésünk esperesünk imájával kezdődött, melyen szívbe, lélekbe ható módon vonult keresztül a jövőben való bizalomnak, az Isten szent segedelmével kivándó végső diadal reményének buzgóságos érzése, amelyeknek megvalósulásakor a bánat gyöngyei örömkönnnyekké változnak majd átal. Utána következett az ódai szárnyalású, magas röptű elnöki megnyitó, amely végig röpítette lelkünket a világharcok minden borzalmain át, hogy aztán megpihenhessünk a bennünket el nem hagyó jó Atyánknak kebelén. Meghatóan emlékezett meg elhunyt nagy királyunkról I. Ferencz Józsefről s egyházunk kiváló munkásáról dr. Baksa Lajosról. Majd hódolattal szólott az ifjú királyról, IV. Károly Öfelségéről és az elődjétől örökölt lelki tulajdonságokban gazdag dr. Benedek Zsoltról.

Ezután jött gyűlésünk kiemelkedő pontja. Új gondnokunk, a mindeneknagyszeretetétől körülövezett Szomjas Gusztáv beiktatása. Meghatott hangon szálltak ég felé az eskünek szavai. Majd esperesünk ölelte át lelkének egész melegével. Megkapó módon mutat vissza a múltba; az észre, szívre, kötelességérzetre kiváló elődök székere s midőn e kiváló tulajdonságok teljességét ott látja új gondnokunk eddigi egész életében: ez által biztosítva látja elkövetkezendő munkásságában a virágzásra hivatott jövőndőt. Szeretettel köszönti s mint elnöktársát szeretettel várja maga mellé.

Zúgó éljenzés hirdette a szívekbe talált üdvözlés hatását és az új gondnok iránti szeretetteljes ragaszkodást.

Majd Padrah Sándor tanácsbíró — aki éveken át töltötte be, mint helyettes a gondnoki széket, — szólott a gondnoki választásban is Isten végzését látó, azért azon alázatossággal megnyugovó lelkének és az abból kiáradó baráti szeretetnek olyan megindító hangjain, amely mély hatást váltott ki a szívekből.

Ezután felesküdt gondnokunk fordult kitárt szívének lobogó érzéseivel esperesünkhöz és gyűlésünkhöz. Életének nagy díszét, drága kincsét, megválasztatását mély hálával köszöni. E nehéz időkben programot adni nehéz dolog. De mert minden viharok eredménye, hogy az elpusztult romokból erősebb élet épül és mivel egyházunk mindenkor az építések egyháza volt: bizalommal tekint a döbbenetes eseményeken keresztül a jövőbe. Jelszava: *minden erőnkkel az iskoláink színvonalát emelni és az emberi jogokért küzdeni*; amely munka annál könnyebb lesz, mert egyháziak és világiak együttműködésére soha nem volt kedvezőbb az idő, mint a mai. Végül lelkes hangon kéri, hogy vigyék el szívből jövő köszöntését egyházmegyénk minden lakójához.

Lelkes taps, szívből jövő üdvözlés és éljenzés közt foglalta el a gondnoki széket.

Ezután esperesünk a helyettes gondnoki széket hosszú időn keresztül hűséggel, szorgalommal, lelkiismeretes odaadással, tapintattal, bölcsességgel betöltő legidősebb hivatalú tanácsbírához, Padrah Sándorhoz fordult, tolmácsolván közgyűlésünk nagy és benső köszönetét. Megható volt a válasz, mely minden érdemet a nagy munkásságú elnök társ fejére tesz és a hála koszorúját az örök Isten lábaihoz helyezi.

Újra eskü következett. Érdemben gazdag ügyészi székéből tanácsbíróvá választott Belovary Lajos és az új világi főjegyző, Rásó István foglalták el állásukat. Űgy őket, mint ügyésszé választott, esküt tett dr. Hadházy Zsigmondot esperesünk üdvözölte a bizalomnak, a reménységnek és a szeretetnek hangján, mely köszöntésre Belovary Lajos a főjegyző nevében is, — valamint az ügyész tett ünnepélyes ígéretet az egyházunk előhaladását törhetlen munkássággal előviendő fogadással.

Miután még Tóth Margit hajduszováti tanítónő az esküt letette és pályája nehéz, de magasztos voltát feltüntető esperesi szavakkal elbocsáttatott: megkezdődött a 73 pontból álló tárgysorozat s íma, minden zökkenés nélküli letárgyalása, melynek folyamán a negyed századnál régebben, odaadó buzgósággal munkálkodott Benkő Lajos iskolalátogató s tanügyi bizottsági tag helye Bálint István büdszentmihályi lelkésszel, az ő póttagsága pedig Kovács Lajos tisztaeszlári lelkésszel tölletett be.

A csaknem teljes számban megjelent alkotó tagokon kívül jelen volt még az árvák atyja, Kiss Ferenc és Uray Sándor.

Délben 45 terítékű közebed volt, melyen az első köszöntőt lelkes hangon, emelkedett érzések között es-

peresünk mondta az új gondokra, aki nagy szeretetről tanúskodó módon válaszolt.

Utána lelkes és hatalmas éljenzés közt a püspök úr üdvözlését is tolmácsoló Kiss Ferenc kálvineumi elnök jelentette be, hogy a nagy nap emlékére új gondnokunk és neje 5000 koronát juttatott az árvák céljaira kezeihez.

Miután még a vámosoroszi, vendégként jelenlevő lelkész, Inczédi Márton ajánlott fel és adott át egyháza nevében a Kálvineum javára 100 koronát: megkezdődött az apostolok oszlása.

A háború sivatagja egy új oázissal gazdagabb lett. Nyirmártonfalva.

Ajtay Jenő,
egyházmegyei aljegyző.

A debreczeni református egyházmegye

1917 április 24-én tartotta meg tavaszi közgyűlését a debreczeni egyháztanács termében Dávidházy János esperes és hivatalára nézve legidősebb tanácsbírája Sinka Sándor elnöklete alatt. Fájóan kellett nélkülözniünk Fráter Barnabás gondnokunkat, aki hivatalos elfoglaltsága miatt nem jelenhetett meg; egyházi, világi tanácsbírói karunk azonban teljes számban megjelent, köztük Kassáról Kulin Imre kuriai tanácselnök, tanácsbíránk is, akit igen jól esett látnunk.

Különösen két igen fontos, közérdekű ügy körül fejlett ki, főképen a szokásos és igen jól bevált, egyenesen kívánatos előértekezleten a magas színvonalon álló, tanulságos, eszmékben és történeti visszaemlékezésekben gazdag vita, illetőleg eszmecsere. Olyan jól esett látnunk, hogy ugyancsak mélyrevágó, a jövő nagy érdekeit illető kérdésekben is, egymás nézetei, és érzelmei megbecsülésével lehet az igaz meggyőződés érveit felsorakoztatni. Hosszasabban az urvacora kérdésével foglalkoztak. A lelkes, ebben a kérdésben igen szép és alapos munkát végző előadón kívül különösebben két tudós, a dogmatikában igen otthon levő lelkész vett részt. Mind hárman az evangéliomhoz való tántoríthatatlan ragaszkodást, a nyelvezetnek a más kor követelményeihez való alkalmazását hirdették, kívánták s valóban örömmel hallottuk, hogy ehhez a világiak is ragaszkodtak. Ez a kérdés, mint értesülünk, megérdemelt és kívánatos bővebb fejtegetésben részesül e lap hasábjain. A másik ilyen fontos közérdekű ügy volt a debreczeni református egyházmegye Berettyóújfaluban felállítandó jubiláris polgári leányiskolája. Valóban szép és szükséges alkotás lenne; egy nagy, színmagyar lakta környéknek szükségeit elégítené ki. Ezt ugyancsak tudja is, érzi is az újfalui lelkész, aki páratlan odaadással, ifjú lelkének minden hevületével buzgólkodik rajta, hogy létesüljön. Kírlátásunk, jó reménységünk is van reá, hogy 1917 szeptember 1-én megnyitható is lesz. Biztató jelek mutatkoznak a kért államsegély megnyerését ille-

töleg is. Jó kezekben van ez irányban is az ügy; lelkes támogatói vannak. De meg a szintén polgári leányiskolát, az első osztály megnyitásával már fel is állított debreczeniek, dícséretes és minden elismerésre méltó módon rajta vannak, hogy az is létesüljön. Most ugyan még nem mondhatta ki a közgyűlés a megnyitás idejét teljes határozottsággal, azonban amint a viszonyok mutatják; a mi késik, nem múlik. A továbbiakra nézve az egyházmegye és a berettyóújfalui presbitérium elnöksége felhatalmaztatott, hogy az esetben, ha a kért államsegély biztosítva lesz, tegyenek meg minden szükséges intézkedést, hogy 1917-ben lehetőleg megnyitassék azon az erre igazán alkalmas telken, melyet az egyházmegye az újfalui Casinótól kíván megvenni 40,000 koronáért. Közgyűlésünk fájó érzéssel örökíti meg a magyar nép nótáiban is megörökült alkotmányos nagy királynak I. Ferencz Józsefnek emlékezetét. Bizakodó édes reménykedéssel, királytisztelő magyar szívvel tekint az új király IV. Károly felé. Szívbeli indulattal emlékeztünk meg a debreczeni, illetőleg az egyházmegyei tanítótestület két kiváló tagjának Tömöry Jenőnek hősi, Dávid Sándornak váratlanul történt haláláról. — A debreczeni Szív-utcai óvoda átadásáról, illetőleg átvételéről Debreczen sz. kir. város és a debreczeni egyház között megkötött szerződést megerősítette közgyűlésünk, „bár sajnálattal és fájó érzéssel látja bármely köznevelési és közoktatási intézményünknek más kezekre jutását.“

Egy pár egyházunk stóla-rendezésének megerősítését kérte s megkapta. A nagyrábei például így: lelkészi stóla: imádsággal temetés 6 kor., orációval 8 kor., prédikációval 12 kor. a templomban; háznál végezve mindez kétszeres; az esketés templomban 6 kor., háznál 10 kor.; keresztelési stóla: 1 kor., továbbá kántori stóla: énekszós temetésnél 2 kor., lelkészi szolgálattal is teljesített temetésnél 4 kor.; nem részünkre valók, ezeket kétszeresen tartoznak fizetni. Nehány, újabban kerület által megállapított nyomtatványon kiállított tanítói díjlevelet és néhány alapító levelet megerősítettünk. Volt három bírósági ügy. Egy visszaadott pótlás végett, egyben, a feltett kérdésre válaszadást nem tartja a bíróság feladatának, egyben az elítélt ügy nyugodott meg a bíróság határozatában, hogy az 500 koronát nyomban kifizette.

V. B.

A nagybányai egyházmegye

ápr. 19-én tartotta közgyűlését a szatmári egyház-tanácsstermében élénk érdeklődés mellett. Az egyházközségek külön érdekeit szolgáló határozatok mellett az egyházmegyei lelkészegyesület előterjesztései, mint általános közérdekű dolgok, váltottak ki nagyobb érdeklődést.

Ez előterjesztések mint javaslatok határozati erőre is emeltettek. Ilyen a konvent által visszautasított úrvacsorai 3 kérdés tárgya, melyben közgyűlés a keresz-

tyén hit álláspontjára helyezkedve követeli azoknak az új Ágendás könyvben is felvételét, megállapítván, hogy az anyaszentegyházat olyan örökkéélő szegeletkövön épült erősségnek tekintjük, amelyet hasztalan ostromolnak a szentírás tekintélyét megdönteni akaró hitellenség hullámcsapásai és hogy az úrvacsora sákramentomát nem pusztán a szeretet és együvértartozás kifejező aktusának tekintjük, hanem oly hitbeli vallástételnek, melyet egyetlen világi hatalmasság kedvéért sem adhatunk fel, mert ha Krisztus fel nem támadott, hiábavaló a mi prédikálásunk és a mi hitünk. Az egyházi hivatalnokok betegsegélyezését, mint létesítendő áldásos intézményt a közgyűlés szükségesnek tartja s megnyugvással látja, hogy az ügy az ORLE választmánya útján a konvent asztalán várja a zsinati tárgyak közé sorozást.

Az egyetemes adó-alapról készített szabályrendelet-tervezet módosítása tárgyában kéri a közgyűlés, hogy a kérvényező egyházak számadásilag igazolt minden tényleges szükséglete felvétessék a normálköltségvetésbe, ha csupán egy évig volt is az kiszolgáltatva. Felhívja közgyűlés a kebelbeli egyházközségeket, hogy belhivatalnokaik nyugdíjba beszámítható fizetésének 35%-át részükre drágasági pótlékkul adja meg, természetesen a f. évben a háború okozta drágaság enyhítésére bármely forrásból kapott vagy nyerendő segély abba beszámítandó, illetve a 35% erejéig az egyház pénztárába visszatérítendő.

Megállapítja közgyűlésünk, hogy a próbaénekeskönyvvel kapcsolatban a halotti énekek fejlesztése ügyében nem történt semmi, kéri azért a hazai protestáns egyházainkban használatos összes halotti énekeskönyvekből a megfelelők kiválogatását és egy külön egyseges halotti énekeskönyv kiadását.

A tanügyi bizottság jelentésével kapcsolatban, noha általában rendesen folyik a tanítás, de 1—2 szomorú kivételes eset is elegendő arra, hogy nyugtalan-ságot keltsen a tanügy igaz barátaiban s aggódva lásson a jövőben egy olyan háború okozta nyomorúságot, amelynek kiheverésére 40—50 év kell. Általános megnyugvást keltett a missiói bizottság jelentése, mely szerint a missiói munkásság a mai nehéz közlekedési viszonyok mellett is rendes keretekben mozog s a hívek jóleső érzéssel fogadják a lekipásztori gondozást. A Helmezy-alap ez évi 40 K-ás ösztöndíjára Joó Kálmán szárazberek-i lelkész-társunk hasonlónevű jeles előmenetelű fia találtatott méltónak.

Végül elismerés illesse a szamoskrassói egyházat, mely lelkészének fáradhatatlan buzgóságú tevékenységét évi 1000 K személyi pótlékkal jutalmazza amellet, hogy 70 mázsa terményfizetését évenként megváltva állandóan a folyó árban utalja és Nagy Lajos egyházmegyei pénztárnokot, ki évi 60 koronát ajánlott fel az egyházmegyei közpénztárnak.

Vakszikházai.

A szatmári református egyházmegye

nagy érdeklődés mellett tartotta folyó hó 17-én tavaszi rendes közgyűlését Szatmárnémetiben.

A gyűlési napirend kiemelkedőbb pontjai voltak:

Az esperes időszaki jelentése, melynek nyomán örömmel állapított meg, hogy 18 egyházunk kölcsönből is kész volt lelkészének anyagi helyzetén segíteni. Viszont vannak presbitériumok, melyek szűkkeblűen elzárkóztak a segélynyújtás nemes kötelezettsége elől.

Az egyházmegyei jegyzőkönyvek 1904-től elkészített betűsoros tárgymutatója 100 példányban ki fog nyomtatni.

Számadás-ügyek, tanügy tűrhető rendben vannak, noha van 1—2 rendellenes eset. Sok kiváló, fennkölt gondolkozású tanítónk mellett akad olyan is, mint a szamosújlaki, akinek bevonult katona létére is módjában van az egyház 2 éve szünetelő iskolájában a tanítás lehetőségét a jog túlzott erőszakolásával s az állam által oda kinevezett tanítónő elkedvetlenítésével gátolni. A tyukodi egyetlen felekezeti tanító pedig az esperest se hajlandó törvényes hatóságának elismerni s noha mint „nélkülözhetetlen“ a hadi szolgálatból szabadságot tartott, iskolájában nem tanít, sőt a helybeli állami iskolában a lelkész elháríthatatlan akadályoztatása esetén pénzért se hajlandó a vallástanítást vállalni. Hol vannak a boldog, szép idők, mikor az Isten dicsősége, a nemzet szent érdeke papokat, tanítókat szeretetben vállvetett munkára egybeszerkesztett s pl. Károlyi Gáspár bibliafordító áldott emlékét Peley János iskolamesterével együtt hirdeti a történelem?!

Az orbai egyházmegye átirata lelkészek részére a háborús évek kétszeresen számítása, valamint a felső szabolcsi egyházmegye átirata a belkörü tűzbiztosításnak a Foncière-rel legközelebb kötött szerződés lejártának idejére előkészítése tárgyában meleg pártolásra talált. Azonban a Kálvin-Szövetségnek a betegsegélyező intézet létesítésére vonatkozó tervezetét csak kevesen pártolták s a többség anyagi szükséges erő híjján vele praktikus célt elérni nem remél.

Az egyházmegyei lelkészegyesületnek előzőnap igen élénk vitája után a közgyűlés nagy többséggel elfogadta s a fokozatos hatóságok elé terjeszteni határozta a következő indítványokat.

1. Az úrvacsorai kérdések tárgyában az a szövegezés álljon meg, melyet a püspökök és a liturgiaügyi bizottság együttesen állapítottak meg, mert a szentírásnak, a reformátorok tanításainak, a közegyház túlnyomó többsége meggyőződésének és az iránybeli szabatoság törvényeinek ez felel meg.

2. Az úrvacsorai külön kehely kérdése vétessék le a köztárgyalás napi rendjéről, mert ily merész újítás behozatalára a mostani rendkívüli idők nem alkalmasak.

3. Az egyházi adózásra vonatkozó 3. t.-c. tarthatatlan volta immár minden kétségen felül állván, a 13. §. módosíttassék úgy, hogy szükséglet gyanánt álla-

píttassék meg az utolsó 5 évi átlag, a fedezet pedig az államsegély, valamint az adózási % felemelése által e szükséglettel összhangba hozassék s az egyház és behivatalnokok közötti áldatlan alkudozás megszűnjék; a személyadó is módosíttassék úgy, hogy legkisebb összegül 4 kor. állapítván meg, a mostaninál több emelkedési fokozat létesíttessék 2 koronánként való emelkedéssel. A 11. §. 2-ik bekezdése töröltessék. A külbirtokossági adóra vonatkozó §. szintén töröltessék és minden egyháztag bárhol fekvő birtoka, vagy bárhol fizetett állami adója után lakóhelyén fizessen egyházi adót.

Végül az adózási törvénybe foglaltassék bele szigorú tilalma a termények megváltására vonatkozó akár a leg-rövidebb lejáratú olyan egyességeknek, melyek többet tartalmaznak annál, hogy a termény helyett az évenként változó piaci folyó árak is fizethetők.

Szentül meg vagyunk győződve, hogy a módosítások e minimuma nélkül egyre jobban meg lesznek verve a pásztorok és egyre jobban elszélednek a nyájak.

Kerületünket ez indítványok pártoló feljebb terjesztésére s arra is felkérni határoztuk, hogy a nyugták megszabott határidőn túl együttesen való bevétele nélkül utalja ki a korpótlékot, mert mégsem igazság, hogy a hanyagokért a pontosak is szenvedjenek, várva hetekig, hónapokig pénzeikre. Az így felmerülő kiutalási nehézségeket pedig állami mintára enyhítse azzal, hogy a határidőn túl igazolatlanul késlekedők félévi korpótlékát csak a legközelebbi félévi járandósággal utalványozza.

Több kisebb-nagyobb fontosságú s helyi érdekű ügy letárgyalása után a bíróság gyűlésezett. A nagyari presbitériumot feloszlatta, az egyházat a kisari gyámsága alá helyezte, mert törvényt, jogot, igazságot nem akart ismerni. Éggyel ez egyház anarchisztikus viselkedése is több ok arra, hogy az adózási törvényt a zsinat nagy gondnal, körültekintéssel és szabatosággal módosítsa s drákói szigorral tiltsa el a köznép részéről rút önzéssel és minden tekintet felretételével erőszakolt egyezségeket.

Tiszabecs.

G. Szabó Mihály,
egyházmegyei aljegyző.

Észrevételek az adósegély-szabályrendelet tervezetére.

(Összeállítva az esperesi hivatalok jelentéséből.)

(Folytatás és vége.)

II. rész. A normál költségvetés. Itt megjegyezzük, hogy mindaddig, míg egységes számadási rendszer nem létesül az egyházak gazdaságában: a költségvetéseknek a számadásokkal való egybevetése sok nehézségbe fog ütközni. A számadásokban forgalmi tételek is vannak, melyek átfutó természetűek. Jövedelem-költség-kimutató-sok az egyházi számadások keretében csak elvéve ké-szülnek. Számadásaink formái nehézkesek, az ellenőrzés

sok munkával jár. A szükségesén csak egyszerű és világos, könnyű kezelésű számadásos rendszer alkalmazása segíthet.

44. §. Ha az 1915—1916. évek nem tekinthetők is normálisoknak: de bizony az 1910—1914. évek tapasztalati adatai sem lehetnek irányadók a jövőre. A valóság felmutatására alkalmasabb az 1915—1917. év, tehát ez az utóbbi 3 év legyen az irányadó.

45. §. A szabályrendelet nem állapítja meg az értékelési kulcsot és azt, hogy a megváltozott viszonyok közt a régi értékelést kívánja-e alkalmazni ott, ahol a 45. §. szerint a megváltások nem magasabb egységár alapján történtek, amely eljárás igazságtalan volna azokkal a belhivatalnokokkal szemben, akik saját anyagi károsodásuk mellett is megelégedtek a konventi egységár alapján foganatosított megváltással azért, hogy az egyházközséget ne terheljék. A konventi értékelési kulcs ma már nem alkalmazható, mert az alacsony volt. Sok kedvetlenségre és károsodásra adott okot. Fizetésenkulást vont maga után, ami nem engedhető meg. A költségek 1918-tól kezdve csak emelkedni fognak, másként pótkivetésre kerül a sor. Követendő az 54. §. analogiája, a helyi viszonyokhoz szabott értékelési kulcs megállapítása.

51. §. Hogyan áll elő az értékelési kulcs? nem mondatik meg. Ha a tőzsdei árjegyzék átlagából állapítatik meg: itt a háborús évek árai is tekintetbe veendőek. Kombinálható volna a háború 3 éve és az előző három év.

54. §. A tűzifa értékének megállapítása körül az 1915. és 1916. évi árak is figyelembe veendőek.

57. §. Egy szekér szalma behozására 2 korona nem elég. Legalább 5 koronára van szükség.

75. §. Az 1916. év helyett ez illesztendő be, hogy: a kérvényezést megelőző év.

77. §. A Protestáns Irodalmi Társaság tagsági díján kívül felveendő a költségvetésbe az egyházkerületi lapok is, mert pl. Erdélyben és Tiszántúlon az egyházilap járátása kötelező.

78. §. A Tiszántúli Egyházkerületben egyházfenntartási alap létesítésére egyéb forrásokon kívül a lélekszám után kivetett 2 fillér is bevételi alap, mely a hívet külön terheli. Ez a szükséglet is beveendő a különböző járulékok közé a költségvetésbe.

81. §. Az épületek fenntartási költségének megállapításában az 1910—1914. év kiadása irányadó nem lehet. A háború végével még nem egyhamar következik be a rendes viszonyok visszaállása.

83. §. Az 1910—1914. évi kiadási összegek szintén nem lesznek elégségesek.

84. §. A tüzelőanyag ára sem az 1910—1914. év adata alapján számíttatik ki. A költség előreláthatóan emelkedni fog.

85. §. A tisztogatás költségére engedélyezni tervezett összeg szintén nem elég. Ahol egy tanterem van, ott 150 koronára, ahol 2 tanterem van, egy-egy tante-

remre 100—100 kor., ahol 2 tanteremnél több van, tanteremenként 80—80 korona számíttassék fel.

90. §. A perselypénzből az úrvacsorai költségek alig fedezhetők, mert már más célra is le van az foglalva. Módosítandó tehát a tervezet úgy, hogy ha ez a szükséglet az önkéntes adományból nem nyerne kielégítést: a hiány a költségvetésbe felveendő.

91. §. A jótékony intézmények segélyezésére tervezett 10—50 korona adomány kevés, magasabb összegben állapítandó meg.

92. §. A legátus javadalmazására ott is felvehető a költség, ahol ezután rendelik meg az ünnepkövetet.

93. §. A számadás adata nem lehet irányadó, mert hiszen sok egyház számadásában ilyen című kiadás azért nem szerepel, mert egyik-másik lelkész tartózkodott az ellátás költségének a felszámításától. Gondolni kell arra is, hogy a vizitációban néha 3 tag is részt vesz. (Az egyházmegyei gondnok.) Ezenkívül ahol vasúti közlekedés nincs: a fuvarozás is jár ellátási kiadásokkal. Tehát az előző évek számadási adata nélkül is felveendő a helyi viszonyoknak megfelelően az összes ellátási költség.

95. §. A behajthatatlan adó 5 és 10%-nál, főként a mostani években magasabb összegben fog jelentkezni, azért legalább is 10% és 20% törlése veendő számításba.

96. §. Az adósság törlesztésére legalább 10% felvétele engedélyezendő.

114. §. A tapasztalat azt mutatja, hogy a bérletek a régi összeget immár nem érik el. A termelés a munkabér magassága miatt igen drága. Tehát az 1910—1914. évi állapot nem szolgálhat irányadóul. Igazságtalanság a kiadásnak átlagot venni fel, a jövedelemnek pedig teljes összegét a 3-ik bekezdésben.

124. §. A családi kedvezmények alkalmazására nézve utasítás adandó. Eldöntendő, hogy a 20 éven felüli, a szülőkkel közös háztartásban élő egyháztagok milyen esetben s miként terhelhetők adóval?

128. §. Ez a §. egészen kihagyandó. A segélyt a közbirtokosság akkor vonhatja meg, amikor akarja. Ez ellen nincs felelősség. Ezeknek a segélyeknek az eredete, természete, tartama különböző, tehát szabályrendeletünkben nem mondható ki az, hogy ha az első ciklusban élvezett segély időközben megszűnt, továbbra is előirandó a költségvetésben. Fel sem lehet tenni, hogy a presbiterium, ha arra jogos igénye van az egyháznak, ne sietne minden lehető jogorvoslatot megkísérelni a megszüntetett segély további folyósítása érdekében. A kérdés mindenesetre a helyi körülmények szerint bírálható el, de a presbiterium az ilyen esetekben a legtöbbször jótéhetetlenül áll, mert a segély megtagadására igen alkalmas érvelés az, hogy további fennmaradás esetén a közköltőt kell emelni.

Fennmarad még annak a szüksége, hogy az észrevételek figyelembe vételével előállítandó szabályrendelet-

tervezet új alakjában még egyszer megküldetessék az egyházkerületeknek. Addig pedig a lejáró cyklus egy évvel hosszabbíthatnák meg. A mostani helyzet nem alkalmas arra, hogy a több évre legvitalisabb érdekekre kihatást gyakorló szabályrendelet a viszonyok kellő mérlegelhetőségének lehetetlensége idején most állapíttassék meg.

Végül megfontolandó, ha vajjon nem célszerűbb lenne-e az adósegély-alap rendelkezésre álló évi jövedelmét a szokott kulcs szerint szétosztani az egyházkerületek között, amikor az egyházkerületek belkörüleg disponálnának a kerület részére kiadott adósegély-jutalék fölött?

Összeállította és kibővítette: **r—r.**

Irodalom.

Beszámoló és záró beszéd

a debreczeni protestáns irodalmi kör 1917. évi ápril 21-én tartott felolvasó estélyén.

Mélyen tisztelt közönség!

A Jelenések könyvének írója, János az Emberfiának útására leveleket ír a kisázsiai hét gyülekezet angyalainak s e levelekben megméri a gyülekezetek keresztyéni értékét, súlyát és útításokat ad a keresztyén hitben való további erőteljes gyarapodásukra nézve. Végzi pedig a leveleket mindig e refrainszerű záradékkal: Akinek van füle, hallja, mit mond a Lélek a gyülekezeteknek.

Az Úr, a világok Istene, minden sikernek és áldásnak osztogatója, a Lélek számonkérő hangjával szól hozzánk is és feleletre von minket is, mik vagytok és mit akartok? Az Apokalyptikus által Kisázsia hét virágzó gyülekezetét akkor számadoltatja, mikor a római császárkultusz a Krisztusimádó keresztyénséget üldözések kegyetlenségével, a világi csábítások ingerével s a régi pogány vallás új szellemes megfejlésével akarja hitétől eltántorítani, amikor tehát a kitartás bizodalman, a tűrő reménység szakadatlan megújulásán és a meggyőződés erejének munkás fokozódásán múlik az igaz ügy diadala; — hozzánk ma egy rettentő világitélet lesújtó komorságában intézi Lelke számonkérő felelősségrevonását: Lépjetek elibém és adjatok számot sáfárkodástok eredményéről. És mi alázattal, hűséggel és fiúi szeretettel engedelmesskedünk. Az az ügy, melynek szolgálatára fel esküdtünk, a Te ügyed Uram s végzése hűségét, értéke súlyát, előhaladása mértékét, célja magasztosságát csak Te vagy hivatva lelkiismeretünk helyeslő megnyugvásán keresztül megítélni. A számadoltatás jogosságát ma a Jelenések könyve idejéhez hasonló végzetszerű vagylagosság avatja megítéltetésé: vagy dolgozunk üres látszatra, aratunk olcsó dicsőséget s a világ annyi sok hiábavalóságával együtt engedjük sárba tiportatni magát a keresztyén kulturát is, — vagy a hit buzgóságával, az értelem tudatos elszántságával, a lelkesedés égő és ható erejével állunk a keresztyén hit s annak eredménye: a keresztyén műveltség szolgálatába s munkáljuk annak tengerakadályon, félreértésen, lekicsinylésen, hitetlenségen, észbeli eltévelyedéseken keresztül csendes, de annál biztosabb diadalát. Az örökség, amit munkánkkal gyűjtünk, eszerint létszen romolhatatlan mennyei

kincs, avagy gyarló földi salak s az Úr ítélete mi feletünk: helybenhagyás, hűség megdicsérése, avagy elítéltetés.

A lélek azt mondja nekünk, hogy helyes úton járunk azért is, amit adtunk s még inkább azért, amit adni akarunk. Mi az Úr dicsőségét szolgáljuk s az ő dicsőségének fénye besugározza a még oly szerény és gyarló igyekezetet is.

* * *

A D. P. I. K., Debreczen sz. kir. város és vidéke közönségének legnagyobb érdeklődése mellett s a kör tagjainak és hivatalosainak legbuzgóbb támogatásával tartotta meg az 1916—17. iskolai évben is azt a kettős felolvasó estély sorozatot, amelyen a protestáns tudományosság és a hazai művészet elismert kiválóságai nemesen oktató és szórakoztató előadásaiban gyönyörködhetett minden jelenlevő érdeklődő. A tudományos felolvasások tárgyai vagy a hit legnehezebb és legfontosabb problémáit tárgyalták meg építő protestáns szellemben, vagy a protestáns kultúra egyetemes mezejéről vették s a gyakorlatibb vonatkozásúakon át a filozofia magas régióiba is felemelkedtek. A művészeti előadások: a szabatos és önálló feldolgozású énekszámok mellett a legkiválóbb zeneszerzők alkotásainak művészi tolmácsolásában határozódtak meg. Az első felolvasó estélyen a tartalmas elnöki megnyitó s a március 24-iki estély első felének Arany emlékünnepelelleje bővítette ki és kapcsolta be a kör specialis irányú előadás sorozatát a helyi s az országos magyar egyetemes kulturális munkásság keretébe. E bekapcsolásnak két hatalmas vidéki kilobbanása is volt, az egyik Nagyváradon, a másik Szatmáron, amelyeken körünk tudós előadói mellett főképp védnökünk fényes és kiváló közreműködése szerzett körünk működésének osztatlan elismerést, biztosított országos megbecsülést.

A felolvasó estélyeknek úgy helyben, mint vidéken aratott fényes és maradandó sikerei külsőleg megnyilvánultak a D. P. I. K. rendes és alapító tagjai számának a megszaporodásában. Ma ugyanis körünk összes tagjainak száma 768, ezek közül 50 korona befizetett alapító tagsági díjjal alapító tag: 22. Az anyagi megerősödés lehetővé tette és teszi, hogy a felolvasó estélyek értekezés anyagát a kör hivatalos kiadványában közöljük s így a nyomtatott szó segítségével is szolgáljuk körünk érdekeit, szellemi és erkölcsi céljait.

Dióhéjba szorítva íme így fest a D. P. I. K. múlt évi munkássága. Hogy e munkásságnak mi most már az értéke, mily szemüvegen keresztül ítélendő meg annak becse, az ama további kérdéstől s a reá adandó felelettelől függ, hogy mit is akar voltaképpen a D. P. I. Kör?

Mindenekelőtt nem akar körünk szerepelni csak azért, hogy lássák, emlegessék és hangos dicsőségét zengedezzék. Világi hivalkodás, szellemi erőnkön való öntetszelgés, a látszat kedvéért sikra szállás, más irányzatokkal megvívandó külső versengés, idegen mintáknak a mi szellemi közéletünkbe való átültetési kísérlete, reklámhajsza, szolgálalkú uszályhordozás, vagy bármely más jogos szellemi világfelfogást türelmetlenül kihívó kötekedés, protestáns voltunknak üres, tartalom nélküli emlegetése és azon élődés: körünknek sem nem célja, sem nem hivatása. A D. P. I. K. csak *egy eszmény* szolgálatában állhat és akar állani: mélyítője, hangsúlyozója és propagálója kíván lenni annak a *világfelfogásnak és életnézetnek*, mely a keresztyén vallás romolhatatlan örökségeként protestáns megreformált, ősi bibliai tiszta-

ságára visszavitt alakjában praedestinálva van Isten országává dicsőíteni a földet. Ez élet- és világnézetet akarja a gondolkodás sarkkövévé, szabályozójává tenni, ezen, mint a fénysugarakat megtörő prizma akarja kulturéletünk minden nyilvánulását áttörni, vele a lelki élet teljességét megadni, az emberi elmét a szirtek és zátonyok között a hajótörés veszedelmétől megóvni, az Isten után szomjúhozó szíveket kielégíteni, földi törekvéseknek maradandóságot kölcsönözni, a protestáns keresztyénség megnemesítő, irányító és örök fejlődésre hivatott tartalmát valósággá tenni s bebizonyítani, hogy a lelki egyensúly megtartása, a hullámvonalban előre törő szellemi fejlődés munkájában értékes hozzájárulással való részesedés csak e világnézeti alapon lehetséges. Ezt hirdeti, ezt vallja és ezt terjeszti tehát a D. P. I. K. úgy az előszónak, mint az írásnak fegyverével s működésének minden mozzanata e szemüvegen keresztül kíván megítélni. Magasztos feladat, fenséges munka, mely csak úgy sikerülhet, ha az Úr Lelkének ihletése, kegyelmének áldása van vezetőkön és vezetettekén egyaránt. Hála Istennek, körünk működésének érdeklődő nemes közönsége nem lankadó figyelmességgel, jóindulattal és támogató szeretettel vett és vesz körül bennünket s könnyűvé teszi a feladatnak azt a részét, mely emberi vállakra nehezedik. A vezetőség ügybuzgó munkáját pedig személyisége hatalmas súlyával, fényes aktív közreműködésével s a legmagasabb fórumokon is megnyilvánuló meleg elismerésével és buzdításával támogatja körünk védnöke, Főtiszteletű és Mélt. Dr. Baltazár Dezső püspök úr, kinek legforróbb köszönetünket tolmácsolni, itt a nyilvánosság előtt is kedves kötelességünk.

Az önzetlen munkásságról nem marad el végül Istennek megszentelő, sikert és áldást nyújtó kegyelme sem. Ez előadói ciklus befejezésekor lelkiismeretünk helyeslő megnyugvásában érezzük, hogy Ő gyarló igyekezetünkben is mindig velünk volt s dicsősége szolgálatában vezetett minket, gyöngye földi eszközeit előbbre és előbbre. Legyen ezért Neki hála és tisztesség!

Mi pedig mélyen tisztelt közönség, közös munkánk belső erkölcsi eredményeképpen mindnyájan hallván a számonkérő Lélek biztatását: „Légy hív mindhalálig s neked adom az életnek koronáját“ (Jel. 2, 10.), — megnyugodó büszkeséggel csüngve a múlton s reménységnek erejével bízva a jövőben, egymás kölcsönös szeretetével fejezzük be körünk működésének e harmadik fél esztendejét!

Dr. Varga Zsigmond.

Irodalmi szemle

Farkas József emlékezete. Írta Pruzsinszky Pál a budapesti református teológiai akadémia igazgatója. Budapest, Kókai Lajos bizománya 1917. Terjedelme 111 lap. Ára 4 korona. A hű emlékezés, a hálás szeretet és a méltó kegyelet visszhangja ez a jól sikerült életírat, melyben az ismert tollú író megjeleníti előttünk a felejtetetlen Farkas József gyermekkorát, előkészülete éveit, a pesti teológia tanszékén kifejtett maradandó becsű működését, a tanítványai között atyai barátsággal forgoló paedagogust, majd az íróasztal mellett elmélődő, ernyedetlen szorgalmú tudóst. Szinte látjuk a pesti egyházban élénk emlékezetben fenmaradt buzgólkodását és gyönyörködünk a családi otthonában feszélytelenül mozgó édes apa rokonszenves alakjában. Értékes az irodalmi

működéséről összeállított repertorium is. A sok gonddal és nemes cézzal írott emez emlékrész — mint monumentum aere perennius — bizonyára szíves fogadtatásra talál az érdeklődő körök részéről. Szerzőt szívből üdvözöljük.

Böhm Károly élete és munkássága címén több szerző írt értekezést és tanulmányt s mindezt Kajlós (Keller) Imre szerkesztésében három vaskos kötetben egybegyűjtve immár közkincként birhatjuk. Az áttekinthető ismertetést közli a *Könyvtárság* folyó évi 13. száma, amelyben ezen kívül még több hazai és német irodalmi termék van bemutatva és jelezve. Ezeket a könyveket raktáron tartja Scholtz Testvérek budapesti könyvkereskedése.

Papp Géza A magyar nóta című felolvasása külön lenyomatban 60 fillérért megszerezhető. Ugyanő tőle egyéb hasonló jellegű és alkalmi vonatkozású kiadványok is jelentek meg, melyek 3—8 lapnyi terjedelemben 40—60 fillérért kaphatók. Ezek címei a következők: A hadiárva, A honvéd egyetlen kívánsága, Liszt Ferenc (aesthetikai tanulmány), A szeretet, Advent, és „Szilveszter éje vár“.

Diákvilág áprilisi száma furesa című vezércikkét közöl, szólván „a szenvedélyes Krisztus“ ostorcsatogtatásáról. A csodák természetességéről értekező Expectator azt fejtegeti, hogy jelenkori tudományos gondolkodásunk minden értékének megtartása legalább is összefér az evangéliomi csodák elhívésével. A többi közlemények szintén érdekesek és a diákvilágra nézve útmutatók.

Drummond és a drummondizmus. Tallózás a „természeti“ és a „szellemi“ világ határan; úgyszintén az „elő keresztyénség“ körül. Írta Szeremley Barna, a Kisújszállási református főgimnázium igazgató-tanára. Kisújszállás 1917. Terjedelme 54 lap. Írónk ezt a részben ismertető, részben cáfoló iratát egy úri nőhöz intézi, aki megküldte neki olvasás végett a Drummond ismert című munkáját, mint „végtelenül bölcs, felemelő és megnyugtató művet“. Ennek nem csekély érdeklődéssel és kissé fel is csigázott várakozással való elolvasása azonban írónkra nagyon vegyes, sőt sok tekintetben kiábrándító hatást gyakorolt. Elismeri ugyan, hogy kerülnek a Drummond könyvében megkapóan szép, valóban emelő és építő hatású erkölcsi s más fejtegetések, azonban azt mind kiindulási pontjában, mind módszerében teljesen elhibázottnak tartja. Drummond a kibúvóknak, hátsóajtókeresésnek és rabbulisztikának nagy mestere és ügyeskedése eszünkbe juttatja a rá találóan alkalmazható mondást: „sok lika vagon erdőn a ravasznak.“ Mind ezt írónk a Drummond tételeinek gondos átgondolása, megrostálása és úgy a tudományból, mint saját meggyőződéséből merített analógiákkal való igazolása alapján, úgyszintén a drummondi vonatkozó helyek idézésével, vitatásával és csalafintaságainak leálcázásával oly „érdekfeszítően“ tárja föl, hogy iratától alig tud megválni az olvasó, amíg a végére nem ér. Ekkor aztán módjában van az olvasónak, hogy legjobb ítélete szerint pert osszon és állást foglaljon. Ez az irat — bármily szemüvegen nézve is — a református keresztyénség hamisítatlan ősi tisztaságáért, elegyitetlen mivoltáért, meg nem tévesztett irányban fejlődéséért és dicsőséges jövőjéért küzdő, dolgozó, ható és élő komoly férfúnak megnyilatkozása. Kívánatos, hogy minél többen elolvassák.

Különfélék

Május.

Májusban a legszebben mosolyog a téli álom után fölébredő természet, amikor is ereje érzetében előlép és szépségével elbájolja a föld lakosait. Ez a tavaszi ígézet mindig lebilincselte az embert, aki boldogító reményeinek teljesülését, legszebb vágyainak megvalósulását fűzte a májushoz.

Ilyen hő vágy, remény és óhajtás összegeződik most a béke gondolatában. És a békét hangoztatták a mostani május elsején is, sőt igyekeztek sokan lépéseket is tenni annak megvalósítása iránt.

A látható siker azonban ez alkalommal éppúgy elmaradt, mint ahogy eredménytelennek látszik az a sok buzgó imádság, amely milliók ajkairól száll fel naponta az egek Urához. A sikertelenség oka talán az, hogy nem azok imádkoznak a békéért, akik azt földi eszközökkel munkálják, viszont akik munkálják, azok meg nem imádkoznak.

Az lenne a felséges, hogyha a munkás kezek imádságos ajakkal egyben közelednének egymáshoz, mert akkor az áldás: az őszinte megértés nem maradna el. Csakis orando et laborando lehet meggyengetni a várva-várt békesség útját és ekkor bizonyára nem csalódnánk ismét meg ismét a mindig sokat ígérő májusban. □

A hetedik orgonahangversenyt, amelynek magas művészi szintje méltólag sorakozik a világháború folyamán eddigé tartott orgonahangversenyek mellé, a debreceni Kossuth-utcai református templomban folyó hó kilencedikén esti 7 órakor rendezik a hadsegélyző hivatal és a vöröskereszt javára. — Ennek a hangversenynek Baltazár Kató úrleány föllépése kölcsönöz különös vonzerőt, aki édes atyja dr. Baltazár Dezső püspök úr beszédét fogja előadni. Jegyek 1 K 50 f.-ért (karzatra 50 f.-ért) Csáthy Ferenc és Somossy László üzletében és a hadsegélyző hivatalban válthatók.

Az egyházkerületi „Ottó” hadiárva részére dr. Löfkovits Márton temetése alkalmából dr. Kardos Samu ügyvéd 20 (húsz) koronát, Sesztina Jenő nagykereskedő 50 (ötven) koronát küldött koszorú megváltás címén a református püspöki hivatalhoz.

Arany János költészettana dr. Pap Károly debreceni egyetemi tanár értékes felfedezése folytán legközelebb már a magyarság közkincsévé válik. Ebben az idáig nem ismert műben Arany János a maga egyéni nézeteit fejti ki, egészen önállóan, éppen azért ez a munka, mint magyar szellemi termék, kiváló jelentőségű. Arany a poétikát tanár korában adta elő tanítványainak és e művét idáig csakis két csonka példányban ismerték. Most már sajtó alatt is van a mű; amely alkalomból úgy a tudós

felfedezést, mint a közrebocsátás körül megnyilvánuló méltó buzgólkodást őszinte örömmel üdvözöljük.

Dóczy Imre 40 éves jubileumi alapítványára újabban a következő adományok folytak be: Karczagi református főgimnázium tanári kara 260 K; ugyanazon főgimnázium fenntartótestülete 100 K; békési református főgimnázium fenntartótestülete 100 K. Ezzel együtt az alapítványi tőke mai összege 5820 K 38 f. Debreczen, 1917 május 3. Karai Sándor református főgimnáziumi igazgató.

Hadi gyermek otthonok. A Felvidéki Magyar Köz-művelődési Egyesület mozgalmat kezdeményezett az iránt, hogy a harctéren küzdő apák gyermekei az alatt, amíg az anyák a mindennapi eledel megkeresésével házuk táján kívül el vannak foglalva, megfelelő felügyeletben és nevelésben részesüljenek. Erre nézve megvalósítandó volna az a gondolat, hogy például májustól októberig — ahol óvodák nincsenek — a község vagy állam, vagy felekezet iskoláiban gyűjtsék össze a gondozásra utalt, vagy erre rászoruló gyermekeket és vagy a vakációzó tanító, illetőleg tanítónő, vagy az önként ajánlkozó buzgó nők, illetőleg férfiak ügyeljenek fel az ilyen gyermekekre és igyekezzenek pótolni nekik az anyira hiányzó családi és szülei otthont. Oly nemes és egyszersmind egyszerűen megvalósítható eszme, hogy annak fölkarolására még buzditani sem szükséges a mi köreinket.

A debreczeni tanítóképző-intézetben az évvégi vizsgák a következő sorrendben tartatnak: a IV. osztály képesítő írásbeli vizsgája május 18—19; az I—IV. osztálynak osztály- és osztályképesítő vizsgái május 21—25. napjain lesznek; torna-, ének- és zenevizsga május 20-án; befejező írásbeli vizsga június 20-án; befejező szóbeli- és gyakorlati vizsga június 5-én. A gyakorló-iskola vizsgája június 7-én d. e. 10—12 órakor lesz az oratoriumban.

A mezőtúri református főgimnázium tanári-kara folyó évi április hó 28-án, a felső leányiskola tornatermében, az ifj. segítő-egyesület és ifj. zenealap javára, a 24-ik honvédgyalozred mezőtúri pót-zászlóalja művésztagjainak közreműködésével szépen sikerült hangversenyt rendezett szavallatokkal, ének- és zeneszámok előadásával kapcsolatban.

Az Igehirdető májusi száma nyolc beszédet tartalmaz, amelyek közül egy áldozócsütörtöki, egy konfirmációi, kettő pünkössti, a többi vasárnapi. A tartalmas folyóirat Nagybányán jelenik meg Soltész Elemér református és Révész János evangélikus lelkészek szerkesztésében.

A tiszántúli egyházkerület 1917-ik évi névtára 224 lapnyi terjedelemben megjelent. A gondosan egybeállított kötet: „I. Az egyházkerület tisztikara. II. Egyházkerületi bizottságok. III. Egyházmegyék. IV. Kollégium, lyceum, középiskolák. V. Debreczeni Protestáns Irodalmi Kör. Összesítő kimutatás. VI. Betűsoros névmutató” címek alatt hú képet ad

egyházkerületünkről. Ha összehasonlítjuk a tíz évvel ezelőtt kiadott névtárral, örvendetesen állapíthatjuk meg, hogy azóta az anyaegyházak száma 11-gyel, a lélekszám pedig 86,777-tel nőtt. A névtár nagy szolgálatot fog tenni minden lelkészi hivatalnak, ahol eddig ezt az Egyetemes Névtár kimaradása óta nagyon nélkülözték; éppen ezért a kibocsátásért illesse hála az egyházkerületet, méltó elismerés az egybeszerkesztést pontosan végző püspöki hivatal, elsősorban is Futó András titkárt, nem különben dícséret a városi nyomdának, mely a mai nehéz nyomdai viszonyok között a technikai munkát kifogástalanul teljesítette.

Szerkesztői üzenet.

Erdélyi specialitások. Köszönjük szíves elismerő sorait, — de cikkét nem közölhetjük. Lapunk főszerkesztője már 1908-ban megjelent könyvében kifejtette, hogy az ú. n. erdélyi specialitásoknak más egyházkerületek részéről vagy a zsinaton bolygatása miért nem helyénvaló s hogy az erdélyi egyházkerület is *csak jogosítva, de nem kötelezve* van a maga egyházalkotmányának a zsinat-presbyteri elvek szerint fejlesztésére. Lapunk általában egyházalkotmányi kérdésekben főszerkesztőnk felfogását képviseli s bár egyáltalában nem kívánunk más nézetek elől elzárkózni, azt még se méltóztassék kívánni, hogy éppen mi kezdjünk harcot olyan — pusztán tudományos alapokra fektetett és nem a közel zsinatra tekintettel taktikai okokból alkotott — felfogás ellen, melyet ő nyomatékosan képviselt.

Tartalom: Melkó István, A gyermek. — Egyház. Egyházmegyei közgyűlések. — r—r., Észrevételek az adósegély-szabályrendelet tervezetére. — Irodalom. Dr. Varga Zs., Beszámoló és záró beszéd. — Irodalmi szemle. — Különfélék. — Hivatalos Értesítő 18. sz.

A karczagi református főgimnázium igazgatóságától.

118—1917.

Pályázat.

A karczagi református főgimnázium igazgatótanácsa pályázatot hirdet az intézetnél megüresedett s a közoktatásügyi miniszter kinevezése alá eső egyik görög-latin képesítésű rendes tanszékre.

Az állás javadalma 2400 korona alapfizetés, jelenleg 480 korona lakáspénz; ezenfelül öt ízben 200 koronás ötödéves korpótlék, melynek megállapításánál a másutt töltött rendes tanári évek beszámíttatnak.

Az intézetnél fennálló fizetési fokozatok 2400, 2800 és 3200 korona javadalommal járnak. Állami fizetésekiegészítésben intézetünk tanárai is részesülnek s a nem állami tanárok országos nyugdíjintézetének jogos és kötelezett tagjai.

Pályázhatnak oly protestáns, elsősorban református vallású tanárok és tanárjelöltek, kiknek a görög-latin szakcsoportra szabályszerű képesítésük van. A pályázat eredménytelensége, okleveles pályázó hiánya esetén, az állás helyettes tanárral fog betölteni, kinek javadalma 2000 korona lesz.

Az állás 1917 szeptember 1-én foglalandó el.

A fizetést évnegyedes előleges részletekben szolgáltatja ki a gimnáziumi pénztár.

A karczagi református egyháztanácsához címzendő folyamodványok beadásának határideje 1917. évi június 20.

A folyamodványhoz melléklendők: a) keresztlevel, b) érettségi bizonyítvány, c) oklevél, vagy egyetemi tanulmányok igazolása, d) szolgálati bizonyítványok, e) katonai kötelezettségi viszony igazolása, f) orvosi bizonyítvány, g) a pályázó feleségének protestáns voltát igazoló okmány.

A folyamodványok a gimn. igazgatóságához küldendők.

Karczag, 1917 május 2.

Horváth Ferenc,
igazgató,

Török Vince,
ig. tanácsi elnök.

Pályázat.

A biharugrai református egyház pályázatot hirdet fitanítói állásra.

Fizetés: 1. az egyháztól tisztességes lakás, kerttel, 6 kat. hold és 400 négyszögöl szántó-föld és két legelő illetőség, melyeknek adóját egyház fizeti; továbbá 796 korona készpénz, évnegyedenként előre fizetve, ezenkívül 100 korona kántorságért és a temetési stóla.

2. Községtől: faváltság címen 56 korona, ismétlőiskolások tanításáért 30 korona.

3. Államtól fizetés kiegészítés.

Kötelességek: III—VI. fiúosztályok tanítása s az ismétlősöknek a téli hónapok alatti oktatása; összes kántori teendők végzése orgona, illetve fisharmónium mellett s végül kanonikus órákon s lelkész akadályoztatásakor szószéki teendők végzése.

Pályázati határidő 1917 május hó 20-ig.

Megválasztott állását július 1-én elfoglalni köteles.

Pályázati kérvényen kívül születési (keresztlevel) bizonyítvány, oklevél, honossági bizonyítvány, hadmentességi s esetleg eddigi működési bizonyítvány csatolandó.

A földek folyó évi használata eddigi helyetteseket illeti.

Pályázati okmányok május 20-ig a református lelkészi hivatalhoz küldendők.

HIVATALOS ÉRTESSÍTŐ.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.
2451—1917. szám.

KÖRLEVÉL

valamennyi kebelheli Nagyt. Lelkészi Hivatalhoz.

A Nagymélt. Vallás- és Közokt. miniszter úrnak f. év március hó 30-án 36,422. sz. intézvénye alapján a m. kir. belügyminiszter úrnak 113,932—1916. sz. körrendeletét az állami anyakönyveknek a lelkészek részéről való betekinthezése tárgyában midőn az alábbiakban tudomásul vétel és alkalmazkodás végett közlöm,

Másolat. Magyar királyi belügyminiszter.
113,932—1916/IV/c. sz. B. M. körrendelet.

Az állami anyakönyveknek a lelkészek részéről való betekinthezése tárgyában.

Valamennyi vármegye és városi törvényhatóság első tisztviselőjének.

(Ez a körrendelet Fiuméra is kiterjed.)

A magyarországi református egyház egyetemes konventje, múlt évi május hó 23—26. napjain tartott ülésében 99. szám alatt hozott határozatában ismételtén azt az óhajtását fejezte ki, hogy az egyházak magasztos céljainak minél hathatósabb munkálása érdekében az egyházi belső igazgatásnak kellő támogatást nyújtsak abban a részben, hogy a lelkészek az állami anyakönyvek betekinthezése által híveik személyi viszonyaik felől megfelelő tájékozást nyerhessenek.

Ugyanez a kívánság újabban más oldalról is felmerült.

Az 1904: XXXVI. t.-c. 22. szakasza s az „Anyakönyvi Utasítás”-nak idevonatkozólag részletesebb utasításokat tartalmazó 30. §-a az anyakönyvek biztonságának és az anyakönyvek zavartalan ellátásának megóvása mellett bárki részére megadja az anyakönyvekbe való betekintés jogát s természetesen igénybe vehető a betekintés jogosultsága a hitélet és az egyházi igazgatás érdekében eljáró összes felekezetek lelkészei részéről is. Minthogy pedig az egyes egyházaknak különösen híveik nyilvántartása szempontjából van szükségük az állami anyakönyvek adatainak betekintésére, az anyakönyveknek a lelkészek rendelkezésére bocsátása csak úgy szolgálhatja a kívánt célt, ha a betekintés keretében az is megengedtetik, hogy a lelkészek — saját használatukra — híveikről feljegyzéseket tehessenek.

Midőn ezeket, mint irányadóul szolgáló szempontokat tájékoztatásul közlöm, egyszersmind hangsúlyozom, hogy amennyiben az egyházi igazgatás érdekében az anyakönyveknek tüzetesebb átnézése, vagy azokból feljegyzések készítése céloztatik, az csak az egyházi hivatalok igazolt megbízottai által és mindenestre csak a hivatalos órák alatt s az anyakönyvezési hivatalos tennivalók ellátásának zavarása nélkül végezhetők; továbbá, hogy feljegyzéseknek csak az ugyanazon egyházhhoz tartozó hívekre nézve lehet helye.

Erről alispán (polgármester) urat tudomásul vétel s az állami anyakönyvvezetőkkel

(csak az alispánoknak)

nemkülönbén az anyakönyvi közvetlen felügyelő hatóságokkal

(valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének) közlés végett azzal értesitem, a maga részéről is hasson oda, hogy a lelkészek által az állami anyakönyvekbe kívánt betekintés elé indokolatlanul nehézségek ne gördítenek.

Budapest, 1917. évi március hó 2-án.

Sándor s. k.

Atyafiságs szeretettel vagyok:

Debrecen, 1917 április hó 20-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

2753—1917.

Valamennyi középiskola Tekintetes Igazgatóságának.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak folyó évi ápril hó 20-án 4340. eln. szám alatt kelt leírata alapján felkérem, hogy ellenséges és a külföldi országok, továbbá Bosznia-Hercegovina, vagy Horvát-Szlavonország iskoláiból átlépni kívánó nyilvános, vagy magántanulók folyamodványát közvetítéssel mindig a vallás- és közokt. miniszter úrhoz terjesszék fel döntés végett. Oly ellenséges állambeli polgárok, akik állandóan Magyarországon laknak, szintén csak minden egyes esetben tőle előzetesen kieszközölt engedély alapján vehetők fel nyilvános, vagy magántanulóknak.

Tisztelettel vagyok

Debrecen, 1917. évi ápril hó 26.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

A tiszabezdédi református egyház presbiteriuma pályázatot hirdet kántortanítói állásra. Javadalom: készpénz az egyház pénztárából évnegyedenként előre fizetve 1160 korona, megfelelő állami fizetéskiegészítés; egyházkerületi szabályrendelet szerint megállapított stóla; három szobával, konyhával és mellékhelyiségekkel ellátott lakás és kert. Kötelessége: a presbiterium által kijelölendő osztályoknak a tiszántúli egyházkerületi tanterv szerinti tanítása; ismétlő-iskolások tanítása a téli hónapokban; lelkész akadályoztatása esetén katedrai szolgálat; faiskola kezelése. — Pályázati kérvények május hó 27-ik napjáig a lelkészi hivatalhoz küldendők. Tiszabezdéd, 1917 április 30.

Porzolt Lajos,
lelkész, iskolaszéki elnök.

KÖNYVUJSÁG

Tanulmányok, bírálatok és ismertetések a magyar és külföldi irodalom köréből.

Szerkesztik CZEGLÉDY SÁNDOR pápai ref. theol. akad. tanár; Lic. FIZELY ÖDÖN, aranyosmaróti ev. lelkész és SZIMONIDESZ LAJOS, nagybörzsönyi ev. lelkész.

Megjelenik
július és augusztus hónapok kivételével minden hó 15-én és 30-án.

ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ÉVRE 10 KORONA

Kiadja: Scholtz Testvérek könyvkereskedése Budapest, IX., Ferencz-körút 19., ahonnan bármely egyházi vagy világi irodalmi termék beszerezhető. Gondos kiszolgálás, előnyös feltételek.

Legszebb konfirmációi ajándék

SZOLNOKY GERZSON

MENNYORSZÁG KAPUJA

Ezen imádságos könyvecskéből a tiszántúli, tiszáninneni és dunántúli református egyházkerület püspökei ajánló körlevelükben többek között a következőket mondták: „E hangban és tartalomban nemesen egyszerű, mégis gyönyörűsége kis imádságos könyvet, mely mint hiszem, ifjúságunk nagy lelki épülésére szolgál, a legmelegebben ajánlom becses figyelmükbe és szeretetükbe. Főként a konfirmáció alkalmával szíveskedjenek ezt az ifjúságnak ajánlani. Egyfelől hozzátartozóik, másfelől egyházunk allg adhat ifjainknak kedvesebb és hasznosabb ajándékot.” — A 168 oldalra terjedő 12¹/₂ x 8¹/₂ cm. nagyságu, zsebbe tehető imádságos könyvnek ára, mely igen finom, famentes, simitatlan papíron készült, rendkívül elegáns, egy úrvacsorát osztó lelkész és két, az úrvacsorát felvevő gyermek arcképével díszített vászonkötésben jelent meg. 1 korona 20 fillér.

10 péld. megrendelésénél 96 fill., 25 péld. megrendelésénél 90 fill., 50 péld. megrendelésénél 84 fill., 100 péld. megrendelésénél 78 fill., 500 péld. megrendelésénél 72 fill., 1000 péld. megrendelésénél 66 fill. Megrendelhető

HEGEDÜS és SÁNDOR

KÖNYVKIADÓHIVATALÁBAN, DEBRECZEN.

A „HANGYA”

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, ahol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők útbaigazításért a „Hangya” igazgatóságához: Budapest, IX. Közraktár-utca 34. sz. A „Hangya” kötelékében az 1915. év végén 1300 fogyasztási szövetkezet működött, amelyek összforgalma 60.000,000 korona volt.

Földmívelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés. A termelés fejlesztése, az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

! UJDONSÁG!

„A ZSIDÓK ÚTJA”

IRTA ÁGOSTON PÉTER.

ÁRA 6 KORONA.

:: PORTÓRA 30 FILLÉRT KÉREK. ::

Kapható:

KÓKAI LAJOS

:: könyvkereskedésében ::

Budapest, IV., Kamermayer Károly-u. 3.